

7. Українці встановили рекорд інвестицій в облігації внутрішньої державної позики. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/ukraintsi-vstanovyly-rekord-investytsii-v-oblihotsii-vnutrishnoi-derzhavnoi-pozyky/>

5. НКЦПФР розробила Порядок розкриття інформації про правочини керівників: стартує обговорення з ринком. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/nktspr-rozrobila-poriadok-rozkryttia-informatsii-pro-pravochyny-kerivnykiv-startuie-obhovorennia-z-rynkom/>

Богашко І. О.

Філологія, 3 курс бакалаврат

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Богашко О. Л.

к.е.н., доцент кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ЄВРОПЕЙСЬКІ МОДЕЛІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ ЯК ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОГО ТА ІНСТИТУЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Освіта виступає ключовим чинником формування людського капіталу, інноваційного потенціалу й конкурентоспроможності держави. Для України, яка обрала курс на європейську інтеграцію, модернізація системи професійної та вищої освіти є не лише внутрішньою потребою, але й умовою вступу в європейський освітній простір і глобальні економічні структури. Сучасні виклики, технологічні зрушення, зміни на ринку праці, демографічні тенденції, необхідність забезпечення сталого розвитку – змушують переосмислювати підходи до управління освітою, її змісту, форм, стратегій розвитку.

Європейські системи професійної освіти й навчання ґрунтуються на принципах гнучкості, дуальності, тісної співпраці з роботодавцями та стандартизації результатів навчання. У значній частині країн ЄС, зокрема Німеччині, Австрії, Данії, Нідерландах, розвинута дуальна модель, яка поєднує навчання в закладі освіти із виробничою практикою на підприємстві. Європейські освітні системи активно впроваджують цифрові інструменти і дистанційні форми навчання, що значно розширює доступ до професійної підготовки та підвищує її якість (табл. 1). Цифровізація також сприяє розвитку змішаних форматів та індивідуалізації освітніх траєкторій. Професійна освіта стає багаторівневою, модульною та мобільною [1].

Українська система, попри помітний прогрес, потребує подальшого розвитку цифрової інфраструктури, оновлення кадрового потенціалу й створення дієвих механізмів співпраці з роботодавцями.

Зважаючи на роль вищої освіти у формуванні висококваліфікованих кадрів та інноваційного потенціалу, державне регулювання виступає стратегічним інструментом соціально-економічного розвитку. За висновками О. Мельникової та Ю. Олійник, освітня політика повинна не лише забезпечувати якість освітніх послуг, а й сприяти збалансуванню інтересів суспільства, бізнесу та

держави [2].

Ефективне регулювання дозволяє оптимізувати систему фінансування, забезпечити відповідність підготовки фахівців потребам економіки, сформувати стимули для інноваційної діяльності університетів.

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика сучасних моделей професійної освіти
в країнах ЄС та можливості їх адаптації в Україні**

Країна / Модель	Ключові характеристики	Переваги моделі	Можливості адаптації в Україні
Німеччина (дуальна система)	Навчання поділене між закладом освіти та підприємством. Чіткі стандарти підготовки. Висока участь роботодавців.	Висока практична спрямованість; низьке безробіття серед молоді; швидке входження випускників у професію.	Розширення державно-приватного партнерства; необхідність мотивації роботодавців; розвиток центрів дуальної освіти.
Данія (гнучка модульна VET-система)	Модульність програм, індивідуальні траєкторії, можливість зміни кваліфікації.	Гнучкість, неперервність навчання, висока цифровізація.	Впровадження модульності в програми П(ПТ)О; створення цифрових освітніх платформ; індивідуальні освітні плани.
Нідерланди (компетентнісний підхід)	Оцінювання на основі компетентностей, тісний зв'язок із ринком праці.	Відповідність підготовки реальним потребам економіки; підвищення мобільності студентів.	Стандартизація результатів навчання; розробка професійних стандартів у співпраці з бізнесом.
Фінляндія (освіта для сталого розвитку)	Інтеграція екологічних компетентностей, інноваційність, міждисциплінарність.	Формування культури сталого розвитку; підготовка фахівців «зелених» професій.	Інтеграція екологічних модулів у програми ПТО та ВО; розвиток «зелених» спеціальностей.
Франція (централізована модель контролю якості)	Сильна роль держави в акредитації, жорсткі стандарти.	Забезпечення високої якості та прозорості освіти.	Оптимізація системи зовнішнього забезпечення якості; підвищення вимог до акредитації.

Джерело: розроблено авторами

У більшості країн ЄС упроваджено моделі, де акценти зміщуються від жорсткого адміністративного контролю до автономії університетів при наявності чітких механізмів зовнішнього забезпечення якості. Для України актуальним є удосконалення системи акредитації, прозорість фінансування, розвиток дуальності у вищій освіті та посилення ролі стратегічного планування на рівні держави.

Як зазначають О. Гарашук і В. Куценко, освітня система є ключовим чинником забезпечення сталого розвитку, оскільки формує екологічну культуру, відповідальність і здатність громадян до прийняття соціально значущих рішень [3]. Зміни в освітньому секторі повинні бути спрямовані на інтеграцію принципів сталого розвитку в навчальні програми, сприяння розвитку «зелених» професій, інноваційної економіки та соціальної згуртованості.

Євроінтеграційний курс визначає необхідність реалізації структурних реформ, гармонізації національних освітніх стандартів із Європейською рамкою кваліфікацій (EQF), активної участі у програмах Erasmus+, підвищення мобільності здобувачів освіти та науковців. Це сприяє формуванню єдиного освітнього простору та підвищенню привабливості України як країни з конкурентною системою освіти.

Станом на сьогодні модернізація освітньої системи України ускладнюється низкою чинників: недостатня інституційна спроможність і фінансова нестабільність; відставання матеріально-технічної бази закладів освіти; дисбаланс між пропозицією та попитом на ринку праці; інерційність управлінських підходів; наслідки війни, що впливають на доступність і якість освіти.

Враховуючи європейський досвід, доречними є такі стратегічні орієнтири:

1. *Посилення співпраці освіти й бізнесу*, зокрема розвиток дуальних моделей як у професійній, так і у вищій освіті.
2. *Масштабна цифровізація*, розвиток EdTech-рішень, оновлення цифрових платформ та інструментів.
3. *Впровадження компетентнісного підходу та модульності*, адаптивність освітніх програм до вимог ринку праці.
4. *Забезпечення якості освіти* через незалежні інституції, прозорі критерії оцінювання та міжнародну акредитацію.
5. *Розвиток освіти для сталого розвитку*, інтеграція екологічної компетентності та «зелених» технологій.
6. *Інтернаціоналізація*, розширення академічної мобільності та участі у європейських освітніх програмах [4].

Отже, модернізація професійної та вищої освіти в Україні є ключовим чинником економічного відновлення, інноваційного розвитку та євроінтеграції. Досвід країн ЄС демонструє ефективність моделей, що базуються на партнерстві з бізнесом, автономії освітніх закладів, орієнтації на результати навчання та цифровій трансформації. Україна поступово адаптує ці підходи, однак потребує подальшого вдосконалення інституційної та нормативної бази, модернізації матеріальної інфраструктури й активного впровадження принципів сталого розвитку.

Проведений аналіз підтверджує, що реформування освіти має бути системним, стратегічним і науково обґрунтованим. Синергія державної політики, міжнародного досвіду та інноваційних практик освітніх установ

створить умови для формування конкурентоспроможної освітньої системи, здатної ефективно відповідати на виклики ХХІ століття.

Список використаних джерел:

1. Сучасні моделі професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: порівняльний досвід: монографія / В. О. Радкевич, Л. П. Пуховська, О. В. Бородієнко, О. П. Радкевич, Н. В. Базелюк, Н. М. Корчинська, С. О. Леу, В. В. Артемчук ; за заг. ред. В. О. Радкевич. Київ : ІПТО НАПН України, 2018. 223с.

2. Мельникова О., Олійник Ю. Державне регулювання сфери вищої освіти як елемент розвитку національної економіки. *Галицький економічний вісник. (Економіка)*. 2023. Том 80. № 1. С. 7–19. <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/40949>

3. Гаращук О. В., Куценко В. І. Трансформація освіти в контексті забезпечення сталого розвитку та євроінтеграції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2020. Вип. 30. С. 41–47. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/30_2020ua/10.pdf

4. Богашко О. Л. Модернізація освітньої системи як відповідь на нові запити світового ринку інтелектуальної праці. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2018. Вип. 18. Ч. 1. С. 53–57. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_1_2018ua/13.pdf

Сімагін А.О.

Управління фінансовим бізнесом, 4 курс бакалаврат Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана Науковий керівник – к.е.н., доцент, професор кафедри банківської справи та страхування Стецюк Т.І.

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ПРАЦІВНИК ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ: СУЧАСНІ ВИМОГИ ТА ПРАКТИЧНІ ВИКЛИКИ

Розвиток небанківського фінансового сектору України, цифровізація платіжних сервісів та поява нових фінансових технологій зумовили потребу у посиленні ролі фінансового моніторингу як системи запобігання відмиванню доходів, фінансуванню тероризму та поширенню зброї масового знищення. Центральною ланкою у цій системі для небанківських фінансово-кредитних установ виступає відповідальний працівник з питань фінансового моніторингу, на якого покладено функції організації, контролю та безпосереднього здійснення заходів відповідно до законодавства.

Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та